

Lapsistrategia hankkeen ohjausryhmä OKM/29/040/2018

Pöytäkirja 1/2019, 14.2.2019

Aika: torstai 14.2.2019 klo 16.00 – 19.00

Paikka: OAJ, Akavatalo, Kellosilta 7, 00520 Helsinki

Osallistujat:

Jäsenet

Suvi-Anne Siimes, toimitusjohtaja, pj (x)
Anita Lehikoinen, kansliapäällikkö, vpj (-)
Päivi Sillanaukee, kansliapäällikkö, vpj (x)
Aula Maria-Kaisa, valtiotieteen lisensiaatti (x)
Anttila Tapio, asiamies (x)
Askola Irja, piispa emerita (x)
Heikkilä Marianne, projektipäällikkö (x)
Heinonen Olli-Pekka, pääjohtaja (x)
Hetemäki Martti, valtiosihteeri (-)
Hintikka Marja, toimittaja (x)
Iivonen Esa, johtava asiantuntija (x)
Itkonen Juha, kirjailija (-)
Junttila Niina, apulaisprofessori (x)
Karila Kirsti, professori (x)
Koski Maija, päätoimittaja (x)
Kouvonen Petra, asiamies (-)
Kurttila Tuomas, lapsiasiaivaltuutettu (-)
Kärkkäinen Olli, pääekonomisti (x)
Laakso Marja-Leena, professori (-)
Lahtinen Jarkko, kehittämisspäällikkö (x)
Luukkainen Olli, puheenjohtaja (x)
Pennanen Pirjo, johtava lääkäri (x)
Rimpelä Markku, strategiajohtaja (x)
Rotkirch Anna, johtaja (-)
Santamäki-Vuori Tuire, johtaja (x)
Tiuraniemi Saara, kustantaja (-)
Ylikännö Minna, johtava tutkija (x)
Väljärvi Jouni, professori (x)
Westlund Onni, kokemusasiantuntija (x)

Asiantuntijasihteeristö	Viveca Arrhenius, sosiaalineuvos, STM (x) Maire Kolimaa, neuvotteleva virkamies, STM (x) Anne Onnela, opetusneuvos, OKM (x) Aija Rinkinen, opetusneuvos, OKM (x)
Viestintä ja muut	Kari Ilmonen, johtaja, STM (x) Sanna Leinonen, viestintäasiantuntija, STM (-) Heidi Mäenpää, viestintäasiantuntija, OKM (x) Taneli Heikka, raportoiija, Taneli Heikka Consulting (x) Kati Kauppila, sihteeri, OKM (x)

Kokous aloitettiin klo 16.02.

1. OAJ:n tervehdys, Liite 1

Olli Luukkainen, puheenjohtaja

2. Johdanto illan teemaan, Liite 2

Suvi-Anne Siimes, ohjausryhmän puheenjohtaja

3. Strategian hallinnollinen ohjaus, Liite 2

Kari Ilmonen, työvaliokunnan jäsen

Ohjausryhmä oli pääosin yhtä mieltä aikataulusta, vaikka sen todettiin olevan tiukka ja optimistinen.

4. Visio-työskentely pienryhmissä ja purku, Liite 2

Ohjausryhmän jäsenet piirsivät kolme merkkiä vision seitsemästä kohdasta, joita he pitivät tärkeimpinä.

Vision seitsemän kohdan äänet jakautuvat seuraavasti.

1. Jokaisessa lapsen ja nuoren elämässä on läheisiä ja turvallisia aikuisia, jotka toimivat lapsen parhaaksi. - 16 ääntä
2. Jokainen lapsi, nuori ja vanhempi/huoltaja on osa yhteisöjä, tuntee kuuluvansa niihin ja voi vaikuttaa omilla toimillaan. - 8 ääntä
3. Perheen yhdessä viettämä aika lisääntyy ja koetaan myönteiseksi. - 3 ääntä
4. Lasten ja nuorten kaverisuhteet vahvistuvat ja yksinäisyys vähenee. - 7 ääntä
5. Jokaisella lapsella ja nuorella on oma jatkuvan kasvun ja oppimisen polku, joka huomioi yksilölliset erot. - 8 ääntä
6. Ihmisillä on mahdollisuus toivomaansa lapsimäärään. - 3 ääntä
7. Lapsiperheiden köyhyys vähenee. - 10 ääntä.

Keskustelua visiotyöskentelystä

Lapsiperheköyhyys tulee eri kanavia pitkin vastaan päiväkodissa. Monella lapsella on kova nälkä jo aamulla. Opettajat kertovat, että maanantaisin koulussa kuluu enemmän ruokaa kuin muuten. Lapsilla eivät jaksakaan oppia, jos on nälkä eivätkä he nälissään jaksakaan myöskään olla kivoja ja ystävällisiä.

Priorisointia ja selkeyttämistä tarvitaan visioiden seitsemän kohdan osalta. Ihmisen psykologiset perustarpeet löytyvät kaikkien vision kohtien takana. Ihmisen psykologisilla perustarpeilla tarkoitetaan yhteenkuuluvuutta, autonomiaa ja kompetenssia. Niistä löytyy valtavasti tieteellisiä perusteita. Ne koskevat lasta sekä poliittisia toimia.

Tutkijaryhmässä on nostettu esiin köyhyden sijoittuminen turvallisuuden alle. Vanhemmat pystyvät takaamaan taloudellisen turvallisuuden perheille. Tutkijaryhmässä on käyty keskustelua ilmiökartan kuvaan liittyen, mihin nuolia laitetaan ja mistä saadaan synergia aikaiseksi.

Jäädään vielä pohtimaan, ryhmitelläänkö tai jäsennetäänkö vision kohtia toisin. Visio on turha, jos kukaan ei tutustu siihen. Sanamuodot täytyy saada pysäyttäviksi, jotta ei visiota voi ohittaa. Lapsi- ja perhemyönteinen yhteiskunta toimii työvisiona. Kolmen kompetenssin kautta katsomista kannatettiin. Jos visio jätetään näin, se jää juhlapuhelauseiksi, joita käytetään muutenkin. Voitaisiin ottaa kovemmat ja pelkistetyimmät kärjet. Kolmen kärjen rakennettaisiin valinnat.

Taloudellinen perusta on terveyspuolella merkittävä tekijä. Syntyvyys on ilmiö, joka ei kuulu ilmiökartan ympyröihin. Se on seurausta monenlaisista tekijöistä. Syntyvyys nähdään eri tason asiana. Helposti mennään siihen, että onko työn tavoite se, että syntyvyyden tulee olla mahdollisimman suuri. Syntyvyyden alueella kannattaa olla tarkkana. Harkitsemattomilla sanakäänteillä ajaudutaan poliittisiin ja tunteita herättäviin keskusteluihin. Lapset voivat jäädä syntymättä eikä haluta lapsia. Jos yhteiskunta on lapsi- ja perhemyönteinen, mielellään saadaan lapsia. Visiossa ei kannata mennä liian teoreettiseen tekstiin. Perheen ajan yhteydessä puhuttiin perheestä yhteisönä, johon koetaan kuuluvaksi. Lapsen kannalta voi olla ongelma, jos ei hän ei koe kuuluvansa perheeseen. Lapset haluaisivat perheen yhteistä aikaa lisää. Pitää huomioida myös ne asiat, joita lapset pitävät tärkeinä. Indikaattorit tulevat strategiatyön seuraavassa vaiheessa.

Vision kolmannen kohdan muotoilu näyttää normatiiviselta tekstiltä. On eri asia sanoa, että perheen yhdessä viettämä aika kuin perheiden. Silloin tuotetaan tietynlainen stereotypia perheestä. Löytyy monenlaisia perheitä ja monipaikkaasumista. Voitaisiin sanoa perheiden.

Ei tehdä tänään lopullisia päätöksiä. Mietitään sanoitukset auki. Muotoiluja ja oikolukuja voidaan ehdottaa. Ilmiökartalla lähdetään tekemään jatkotyöstöä. Lapsivaikutusten arviointi on ilmiökuvassa mukaan.

Päätökset

- Syntyvyys otetaan pois ympyräkuvioista.
- Muutetaan vision 3. kohtaan perheen sijaan perheiden.

5. Tutkijoiden suositukset, Liite 3

Jouni Välijärvi, tutkijaryhmän puheenjohtaja

6. Raportin Epilogi ja ohjausryhmän sitoumus

Suvi-Anne Siimes

Sitoudutaan henkisesti sitoutuminen työhön, jota on tehty. Asioita tullaan viemään eteenpäin. Hän mietti omaa epilogiaan ja toi esille eri taustoista tulevien lasten aseman. Miten hyvä peruskoulu tuottaa isoja oppimiseroja maahanmuuttajataustaisten ja kantasuomalaisien lasten välillä? Se on olennainen asia lasten kannalta, jotka ovat täällä jo nyt. Jos tuotetaan huonoja oppimistuloksia osalle lapsista, lapset eivät voi kiinnittyä taustansa takia hyviin oppimistuloksiin. Hän pohti, voisiko olla esimerkiksi auttamassa läksyjen teossa. Kieli ja itsestään selvänä pidetyt rakenteet ovat läsnä. Hän voisi tehdä jotakin, jota kaikki saisivat läksyjä tehtyä. Toivottavasti jokaiselle ohjausryhmän jäsenelle on tullut jotakin sellaista, jota voisi muuttaa.

Kokous päätettiin klo 18.56.

Yhteystiedot:

projektipäällikkö Marianne Heikkilä, marianne.heikkila@minedu.fi, p. 0295 330 014

ohjausryhmän puheenjohtaja Suvi-Anne Siimes, soittopyyntö tekstiviestillä numeroon 0400 414303

sosiaalineuvos Viveca Arrhenius, viveca.arrhenius@stm.fi, p. 050 561 3833

neuvotteleva virkamies Maire Kolimaa, maire.kolimaa@stm.fi, p. 0295 163 389

opetusneuvos Aija Rinkinen, aija.rinkinen@minedu.fi, p. 0295 330 360

opetusneuvos Anne Onnela, anne.onnela@minedu.fi, p. 0295 330 010

LIITTEET

Liite 1. Olli Luukkaisen esitys

Liite 2. Ohjausryhmä 14022019

Liite 3. Jouni Välijärven esitys

JAKELU

Ohjausryhmän jäsenet, asiantuntijasiihteeristö, viestintä ja muut